

НАПРЯМ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Дем'янчук Марина Афанасіївна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінанси, банківська справа та страхування

Одеського національного університету

імені І. І. Мечникова;

Маслій Наталя Дмитрівна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінанси, банківська справа та страхування

Одеського національного університету

імені І. І. Мечникова;

Мітєва Марина Вікторівна,

студентка

Одеського національного університету

імені І. І. Мечникова

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ, ВИКОРИСТАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УМОВАХ ДИГІТАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Новий етап розвитку грошово-фінансової системи та грошово-фінансових відносин, який розпочався внаслідок розвитку дигітальних технологій та інформаційно розвиненого суспільства, призводить до необхідності визначення та врегулювання нових інструментів та понять в фінансовій сфері: віртуальні активи, криптовалюта, токен, токен-актив, криптовалютна біржа, криптовалютний кошик, криптовалютні транзакції, система блокчейн, майнер, майнінг, блок транзакцій, ринок

криптовалют, криптобіржа. Виникає необхідність ефективного використання нових фінансових інструментів та державного врегулювання віртуальних грошових потоків, які виникли та стрімко розвиваються на світовому та національному фінансовому ринку.

Питаннями сутності та розвитку віртуальних активів присвячені праці таких учених: М. Ліхачова [1], Н. Поливки [2], М. Куцевола, О. Шевченко-Наумової [3], А. Квітки [4], І. Лубенця [5]. Водночас в зарубіжній науковій літературі питаннями функцій криптовалюти і дослідження ролі держави в регулюванні їх функціонування присвячені наукові праці Т. Лі [6], Н. Рубіні [7], М. Таранзі [8], А. Херн [9]. Аналіз цих та інших праць вітчизняних і зарубіжних вчених в ході проведеного дослідження дозволив відзначити недостатню вивченість економічної природи віртуальних активів, їх нормативно-правового забезпечення, регулювання обліку та оподаткування операцій з віртуальними активами.

Глобалізаційні, інтеграційні процеси та стрімкий розвиток дигітального середовища підштовхують економіку України адаптуватися до швидких змін грошово-фінансової системи. У зв'язку з цим в країні було прийнято ряд законопроектів щодо ефективного використання та врегулювання віртуальних грошових потоків: «Про обіг криптовалюти в Україні» [10], «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» [11], «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» [12]. Відповідно до цих законопроектів в фінансову сферу введені нові терміни та поняття (табл. 1).

Сучасні фінансові терміни та поняття

Терміни та поняття	Визначення
Криптовалюта [11]	децентралізований цифровий вимір вартості, що може бути виражений в цифровому вигляді та функціонує як засіб обміну, збереження вартості або одиниця обліку, що заснований на математичних обчисленнях, є їх результатом та має криптографічний захист обліку
Токен [12]	цифрова одиниця обліку в рамках розподіленого реєстру записів у цифровій формі, який має криптографічний захист
Токен-актив [12]	віртуальний актив у формі токена, який посвідчує майнові та/або немайнові права власника токена, що відповідають зобов'язанням емітента токена
Система блокчейн [10]	децентралізований публічний реєстр усіх проведених криптовалютних транзакцій, які були проведені суб'єктом криптовалютних операцій
Майнер [10]	будь-яка фізична особа, фізична особа-підприємець або юридична особа, яка за допомогою власного та/або орендованого спеціалізованого обладнання забезпечує працездатність та безпечність системи блокчейн, криптовалютних транзакцій, і, в залежності від правил системи блокчейн, отримує винагороду системи блокчейн та/або набуває права власності на крипто валюту
Манінг [10]	це обчислювальні операції, які здійснює майнер за допомогою власного та/або орендованого спеціалізованого обладнання, з метою забезпечення працездатності та безпеки системи блокчейн, та залежно від умов системи блокчейн отримує винагороду системи блокчейн
Блок транзакцій [10]	спеціально структурована складова одиниця системи блокчейн, яка містить у собі набір інформації, відповідно до вимог поточної системи блокчейн

Джерело: Згруповано авторами на основі даних [10-12]

В законопроекті № 9083 від 14.09.2018 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» [12] вводяться в обіг з метою оподаткування такі поняття, як: віртуальні активи та прибуток від операцій з віртуальними активами. Відповідно до цього віртуальні активи – будь-яка форма запису в рамках розподіленого реєстру записів у цифровій формі, що може використовуватися як засіб обміну, одиниця обліку чи як засіб збереження вартості, до них відносяться криптовалюта та токен. Законопроектом передбачено

новий вид оподаткованого прибутку – прибуток від операцій з віртуальними активами, який тимчасово, до 31.12.2024 становитиме 5% [12].

Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) за ставкою 5% оподатковуватиметься: прибуток від операцій з віртуальними активами як позитивна різниця між доходом, отриманим від продажу віртуальних активів (обміну їх на валютні цінності), та витратами на їх придбання за умови їх документального підтвердження або витратами на майнінг таких віртуальних активів; доходи від операцій з продажу віртуального активу у повному обсязі – у разі відсутності документального підтвердження витрат на їх придбання [12].

Дане введення є перспективним для розвитку національної економіки в умовах процесів децентралізації. Вирівнювання здійснюється тільки за двома податків: податком на прибуток підприємств приватного сектора економіки (10%) – по обласним бюджетам; податком на доходи фізичних осіб – по бюджетам міст, районних і обласних бюджетах [13]. А податок на прибуток від операцій з віртуальними активами може увійти до місцевих податків та зборів, що покращить систему децентралізації в цілому та дозволить обласним осередками бути ще більш незалежними.

Таким чином актуальною необхідністю є внесення нових положень щодо оподаткування віртуальних активів в стратегію розвитку територіальних громад та місцевих органів влади, адже місцеві органи влади повинні прагнути до забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів, що сприятиме соціально-економічному розвитку України.

Література:

1. Ліхачов М. Скромна чарівність біткоіна: українські реалії використання крипто валют / М. Ліхачов // Forbes Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/-skromnacharivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi>.
2. Поливка Н. Криптовалюти і «різноманітні біткоіни» / Н. Поливка // Юридична Газета online. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/kriptovalyuti-i-riznomanitni-bitkoini.html>.
3. Куцевол М. А. Поняття та економічна природа криптовалюти / М. А. Куцевол, О. А. Шевченко-Наумова // Молодіжний економічний дайджест [Електронний ресурс]: наук. електр. журн. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», Наук. студентське т-во; редкол.: О. І. Олексюк (голова) [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ: КНЕУ, 2015. – № 4. – С. 79-85. – Назва з титул. екрану.
4. Квитка А. В. Криптовалюта: сущность и тенденции развития в современных условиях: [электронный ресурс] / А. В. Квитка, Е. И. Зайцева // Экономическая теория и право. – Харьков: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2015. – № 1 (20). – С. 111-119. – Режим доступа: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/1-111-119.pdf>.
5. Лубенец И. Обзор цифровых криптовалют [Электронный ресурс] / Игорь Лубенец // Простоблог. – 2014. – Режим доступа: http://www.prostoblog.com.ua/lichnye/byudzhnet/obzor_tsifrovyyh_kriptovalyut.
6. Lee T. B. 2013. 12 Questions about Bitcoin You Were Too Embarrassed to Ask / Lee Timothy B. // The Switch blogpost. Washington Post, 19 November [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.washingtonpost.com/blogs/the-switch/wp/2013/11/19/12-questions-you-were-too-embarrassed-to-ask-about-bitcoin/>.
7. Roubini N. Bitcoin isn't a currency / Roubini Nouriel [Electronic resource]. – Mode of access: <https://twitter.com/Nouriel/status/442725510423248897>.
8. Tarazi M. (2010). Nonbank E-Money Issuers: Regulatory Approachesto Protecting Customer Funds / Tarazi Michael & Breloff Paul // Focus Note 63. Washington, D.C.: CGAP, July [Electronic resource]. – Mode of access:

<http://www.cgap.org/sites/default/files/CGAP-Focus-Note-Nonbank-E-Money-Issuers-Regulatory-Approaches-to-Protecting-Customer-Funds-Jul-2010.pdf>.

9. Hern, A. (2013). Is Bitcoin about to Change the World? / Alex Hern // The Guardian, 25 November [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.theguardian.com/technology/2013/nov/25/is-bitcoin-about-to-change-the-world-peer-to-peer-cryptocurrency-virtual-wallet?CMP=fb_gu.

10. Законопроект 7183 від 06.10.2017 «Про обіг криптовалюти в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684. – Назва з екрану.

11. Законопроект 7183-1 від 10.10.2017 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710. – Назва з екрану.

12. Законопроект № 9083 від 14.09.2018 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597. – Назва з екрану.

13. Маслий Н. Д. Механизм фискального выравнивания межбюджетных отношений в Украине / Н. Д. Маслий // Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю економіко-правового ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 14–15 верес. 2018 р.) / ОНУ імені І. І. Мечникова; відп. ред. І. А. Ломачинська, А. В. Смітюх. – Одеса: Фенікс, 2018. – 726 с.